

І. М. Милосердна

orcid.org/0000-0003-2083-9500

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

Т. М. Краснопольська

orcid.org/0000-0001-5936-5889

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОЦЕС ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ПОЛІТИЦІ: МЕЖІ ПІЗНАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, прискорення інформаційних потоків, трансформування глибинної структури інформації, посилення ролі соціальних медіа, які спрямовані на об'єднання громадян, суспільно-політичних груп та держави, поширенням та впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в різних сферах життєдіяльності, в тому числі й в політичній, все більшої актуальності набуває вивчення процесу цифровізації політики, його особливостей.

Процес цифровізації трансформує суспільство, економічну, політичну, правову сферу, встановлює новий вимір відносин, а тому постає завдання дослідження сутності та визначення впливу цифровізації в цілому, а головним чином у політичному житті. Сучасне громадянське суспільство наполягає на розбудові відкритих, прозорих відносин з державою, відкритого доступу до інформації, можливості прийняття участі у розробленні та прийнятті політичних рішень і саме в цих умовах все більшої ролі набуває процес цифровізації політики.

Впровадження цифровізації в політиці сприятиме формуванню ефективного політичного управління, досягнення кращих результатів для громадян та для розбудови демократичної держави.

Метою статті є аналіз уявлень щодо феномену «цифровізація» та визначення сутності та особливостей процесу цифровізації в політиці в сучасних умовах.

«Цифровізація» – це термін, який отримав широке застосування в різних сферах життєдіяльності, проте в сучасній науці не існує його чіткого визначення. Згідно із визначенням, поданому у «Oxford Learner's Dictionaries» «цифровізація це процес перетворення даних у цифрову форму, яка може бути легко прочитана та оброблена комп'ютером» (Oxford Learner's Dictionaries). Широке визначення поняття «цифровізація» було сформовано Р. Катцом (Конференція Організації Об'єднаних Націй з питань торгівлі та розвитку), за яким воно визначається як «соціальна трансформація, яка викликана масовим застосуванням цифрових технологій для створення, оброблення, обміну та передачі інформації» (Katz, 2015).

Згідно із Ніколасом Негропonte, цифровізація буде «визначати те, що ми бачимо та чуємо... змінить природу засобів масової інформації від процесу підштовхування бітів до людей, до процесу, які дозволятимуть людям (або їх комп'ютерам) підштовхувати їх» (Negoronte, 1995). Він також зазначає, що чотири потужні якості цифрового світу невблаганно вестимуть до тріумфу: децентралізація, глобалізація, гармонізація, розширення можливостей.

На думку Д. Тапскотта нові технології виступають способом створення та продажу різних продуктів та послуг, формування нової структури підприємства, які перетворюються на широкомасштабний цифровий реінжиніринг підприємства (Tapscott, 1994).

Запропоновані визначення свідчать, що процес цифровізації характеризується спрямованістю на суспільство, на покращення його становища, розбудови в умовах впровадження

цифрових технологій. Поширення мегатренду цифровізації відбувається й в політичному вимірі, яке проявляється у застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій в політичному процесі, державному управлінні та політичній комунікації.

Слід зазначити, що якщо цифровізація політики в теоретичному аспекті представляє собою новий напрямок дослідження, то в практичному плані вона не є раптовим явищем. Так, ще Е.Тоффлер у роботі «Третя хвиля» зазначає, що прискорена зміна суспільства призводить до ускладнення системи уряду. В умовах третьої хвилі інформатизації «формується нова система розподілу влади, в якій нація як така втрапить своє значення, проте більш важливу роль набудуть інші інститути – від транснаціональних корпорацій до місцевих органів влади» (Toffler, 1980). Фактично процес інформатизації в політиці можна спостерігати з формуванням ідей про електронну демократію. Основою електронної демократії є участь громадян у здійсненні влади таким чином, щоб широка громадськість могла ефективно впливати на прийняття політичних рішень (Freeman, 2013). Електронна демократія «включає розширення участі, оновлення комунікаційної взаємодії, оптимізацію управлінських механізмів, оперативність реагування, гнучкість регулювання» (Кормич & Кормич, 2022, с. 5).

Прояв процесу цифровізації в політиці можна спостерігати в тому, що політичні суб'єкти спочатку виступали як пасивні учасники, які для отримання актуальної та широкої інформації використовували нові канали інформації (в т.ч. Інтернет), а з часом вони почали використовувати нові ІКТ для досягнення своїх цілей, наприклад, через створення власних веб-сайтів. Веб-сайти, перш за все, стали новою платформою передвиборчих кампаній, за їх допомогою політики не тільки висвітлювали свої політичні ідеї, програми політичних партій, а здійснювали й більш агресивну передвиборчу кампанію, як відповідь своїм опонентам. Наступним кроком поширення застосування нових технологій можна вважати прихід суб'єктів політики в нове комунікаційне середовище – соціальні мережі та додатки («apps») Twitter, Facebook, Snapchat, Periscope, які спочатку використовувалися більшою мірою як нова, додаткова площадка передвиборчої кампанії, а сьогодні в соціальних мережах наявні сторінки не тільки політиків, політичних партій але й державних установ. Слід також підкреслити, що в умовах процесу цифровізації в політиці соціальні мережі підсилюють наш голос, вони дають можливість й відокремити певних осіб від дискусії, якщо вони відстоюють іншу думку, але в даному випадку це сприяє поглибленню політичної поляризації (Kormych & Kormych, 2019). Платформи соціальних мереж відстежують та керують контентом через алгоритмічне сортування інформації, що також впливає на розвиток демократичного процесу.

Але слід зазначити, що потенціал онлайн-платформ у формуванні публічної сфери залежить не лише від технологій, а й від політичної культури суспільства (McChesney, 1995). В цілому, можна погодитися з тим, що розвиток Web 2.0 сприяв оживленню розвитку соціальних медіа, створював нові можливості для двосторонньої взаємодії, створення онлайн-платформ для висловлення суспільної думки та суспільних обговорень. Фактично Web 2.0 виступило як демократизація цифрових технологій, а ідеальним демократичним процесом є процес за участю всіх зацікавлених сторін. Можна говорити, що Інтернет виступає додатковим інструментом, який підвищує рівень політичної участі громадян, він певною мірою впливає на політичну поведінку громадян, але останнє відбувається за умови, якщо громадянин застосовує свої знання, отримані з Інтернету, у політичну діяльність.

Але, слід враховувати й той факт, що в умовах політичної кризи, веб сам по собі не може стати її вирішенням. Незважаючи на відкриту, вільну та горизонтальну комунікацію, бар'єри між плітками, фальшивою і цінною політичною інформацією стають дедалі більш розмитими. Як наслідок: політикам стає дедалі важче покладатися на інформаційні інструменти (Castells, 2001).

Ще одним проявом трансформації політики під впливом процесу цифровізації можна вважати створення електронного уряду (e-government), який представляє собою «більше, ніж просто впровадження ІКТ систем, які б трансформували уряд до надання послуг в режимі онлайн, а це повна реорганізація державного сектору за допомогою використання ІКТ (Hunnius, Schuppan, 2013).

У. Лофстедт зазначає, що електронний уряд концептуалізується через різні поняття: управління та організація, електронна демократія (e-democracy), взаємодія, електронна безпека (e-security), електронні послуги (e-services).

Сьогодні громадяни не тільки надають перевагу цифровим послугам і взаємодії з органами влади, але мають можливість через цифрові послуги більше залучатися у роботу уряду. Але як зазначають Б. Коридон, В. Ганесан та М. Лундквіст переведення уряду на цифрові технології потребує уваги до двох основних аспектів. Перше - це основні можливості які уряди використовують для взаємодії з громадянами та бізнесу та виконання своєї роботи: методи та інструменти, які вони використовують для надання послуг, процеси, які вони впроваджують, їхній підхід до прийняття рішень, а також обмін і публікація корисних даних. По-друге, організаційні чинники, які підтримують уряди в забезпеченні цих можливостей: стратегія, управління та організація, лідерство, таланти і культура, технології (експонат).

Можна також погодитися з М. Бакус, що в умовах поширення процесу цифровізації в політиці застосування e-government є вузьким, а більше можливостей надається у функціонуванні електронного урядування (e-governance), яке є ширшим за обсягом і охоплює регулювання, прозорість операцій та контроль як з боку громадян, так і з боку урядів. Крім цього, електронне урядування спрямоване на постійне вдосконалення послуг, участь зацікавлених сторін у формуванні політики та прийнятті рішень з використанням ІКТ та пов'язаних з ними каналів для кращого управління (Backus, 2001).

Варто зазначити, що електронне урядування складається з трьох компонентів, які є дуже важливими для громадян: електронне адміністрування, яке спрямоване на покращення урядових процесів; електронні громадяни та електронні послуги; електронне суспільство, яке покликано для налагодження взаємодії з громадянським суспільством та всередині нього.

Фактором, який сприяв поширенню ідей щодо впровадження як електронного уряду, так й електронного урядування був розвиток Web 2.0, який, як зазначалося, забезпечує двосторонню комунікацію, а також створює широкі перспективи. Так громадяни отримують можливість прийняття участі в онлайн-ових урядових пропозиціях через Really Simple Syndication (RSS) подкасти, блоги, чати та інші додатки, які покращують послуги електронного уряду.

В умовах трансформації політики під впливом ІКТ разом з формуванням електронної демократії, електронного уряду та електронного урядування відбувається формування цифрової бюрократії, яка передбачає створення та впровадження нових алгоритмів взаємодії суб'єкта та об'єкта політико-управлінської діяльності. В таких умовах цифрова бюрократія певною мірою може сприяти зниженню впливу неефективних реформ в різних сферах життєдіяльності. Так, в Україні для посилення взаємодії та розвитку відносин держава-громадянин, в умовах діджиталізації та онлайн можливостей, відбувається формування онлайн-простору через законодавчу ініціативу «Держава в смартфоні» та «Держава і Я» (ДіЯ). Слід зазначити, що Україна обрала курс на входження до загальносвітового інформаційного простору, побудову інформаційного суспільства, розвиток електронної демократії. Так згідно із Концепції розвитку електронної демократії в Україні від 2017 р. «основною метою є формування політичних, організаційних, технологічних та ідеологічних умов розвитку електронної демократії в Україні, що характеризується зростанням широкого долучення громадян до комунікації, співпраці з органами державної влади, контролю за ними, участі у виробленні політики, розвитку самоорганізації та самоврядування, а також рівнем довіри до суб'єктів владних повноважень; узгодження стандартів державної політики зазначеної сфери з міжнародними, зокрема європейськими стандартами» (Про схвалення концепції розвитку електронної демократії в Україні, 2017).

Але тут необхідно пам'ятати про можливі ризики: загрози кібербезпеці, збереження персональних даних та державної таємниці. В цілому можна говорити про існування та необхідність дотримання декількох принципам, які сприятимуть створенню урядами технологічних систем стійкішими. По-перше, непрактично захищати технологічні системи від кожного можливого злону. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій кожен день виникають нові загрози, вирішення яких потребують значних затрат, а урядам в таких умовах необхідно визначити важливість кожного зі своїх інформаційних активів і встановити конкретні цілі для їх захисту. З урахуванням цих цілей уряди можуть розробити і впровадити засоби

контролю для своїх операцій та технологічні системи, які дадуть їм змогу досягти своїх цілей кібербезпеки з прийнятними витратами. Це зазвичай означає виділення додаткових ресурсів на захист найбільш чутливої та цінної інформації.

Другий принцип полягає у приділенні уваги компромісам між цілями кібербезпеки, засобами, доступними для заходів безпеки, і, що менш очевидно, готовності державних відомств адаптуватися до нових вимог безпеки. Необхідність у нових засобах захисту вказує на третій принцип ефективної кібербезпеки для уряду: обмін знаннями та співпраця з приватним сектором можуть зробити плани кібербезпеки ефективнішими та більш практичними. Обмінюючись тим, що вони дізнаються про кіберзагрози, а також про заходи безпеки і заходи у відповідь, а також співпрацюючи в розробці своїх планів безпеки, коли це має сенс, державні та організації приватного сектору можуть краще захищати себе від ризиків, з якими вони стикаються разом, і тим самим захищаючи інтереси своїх клієнтів (Corydon, Ganesan, Lundqvist, 2016).

В умовах процесу цифровізації політики можна говорити ще про такі форми електронної взаємодії: електронні консультації, в межах яких думки громадян вважаються важливими і є двостороннім процесом з різних питань за участю Уряду та зацікавлених сторін; електронна участь входить до підгрупи е-демократії та під загальну парасольку е-консультацій та електронного урядування. І до е-участі відносяться громадяни, які активно залучаються до формування політики, визначаючи її зміст та процесуальних аспектів; формування політики, тобто мова йде про процес вироблення політики, який включає підготовку, реалізацію та оцінку і являє собою цикл діяльності, результати якої використовуються при формуванні порядку денного та розробки політики. (OECD, 2003).

Новою формою політичної участі в умовах трансформації політики під впливом ІКТ можна вважати урядовий краудсорсинг (crowdsourcing: crowd – «натовп» та sourcing – «використання ресурсів»). Краудсорсинг можна визначити як «дія, за якої організація бере на себе функцію, яку колись виконувала власними співробітниками організації, та передає її на аутсорсинг людям за межі організації (натовпу) через відкритий онлайн-запит (Howe, 2006). Фактично краудсорсинг сприяє вирішенню як постійних, так й нових, питань та проблем, які неможливо вирішити традиційними бюрократичними засобами.

Краудсорсингові платформи «можуть розширити можливості громадян, створити легітимність уряду перед народом та підвищити ефективність державних послуг та товарів» (Liu, 2017). Слід також взяти до уваги, що оскільки краудсорсинг може бути здійснений з використанням соціальних мереж та співтовариств через Інтернет, то це дозволяє йому долати час та простір як фактори, які його обмежують, а також й витрати, які мають державні установи, в умовах вирішення суспільно-політичних проблем. Але необхідно зазначити, що краудсорсинг не обмежується лише високорозвинутими державами, для яких характерним є високий рівень розвитку ІКТ. Його впровадження можна спостерігати й в державах, що розвиваються у формах народних консультацій, координації зусиль щодо надання допомоги в контексті стихійних лих та громадянських війн, моніторингу порушення прав людини, моніторингу виборів, створення петицій, висування законодавчих ініціатив, участі у попередженні та протидії корупції та інше.

Отже, публічні обговорення щодо отримання ідей та пропозицій об'єднуються на спеціальних платформах в Інтернет-просторі та сприяють коректуванню пріоритетів в сфері державного управління, що дозволяє здійснювати ефективний розподіл ресурсами та формування «банку ідей», які в подальшому можуть бути реалізовані. Основними учасниками краудсорсингу виступають недержавні утворення: суспільно-політичні об'єднання, бізнес-асоціації, благодійні фонди.

Певний досвід застосування краудсорсингових платформ належить США та країнам ЄС. В США розвиток краудсорсингу відбувається через співпрацю влади та суспільства для вирішення актуальних завдань, зосереджуючи увагу на конкуренції ідей для обрання більш ефективного рішення на базі платформи Challenge.gov (<https://www.challenge.gov>). Ще однією платформою краудсорсингу в США є We the People (<https://constitutioncenter.org/the-constitution/preamble>), яка сприяє безпосередній взаємодії громадян з президентом, для розміщення звернень до нього, тобто для забезпечення права на створення петицій.

В Великобританії функціонування краудсорсингу визначають роботою соціальної мережі Jolitics, яка виступає як онлайн-платформа парламенту та дає можливість громадянам та групам інтересів ініціювати законодавчі ініціативи. Також для розміщення петицій урядом держави було створення порталу Number 10 (<https://www.gov.uk/government/organisations/prime-ministers-office-10-downing-street>), на якому можна висувати альтернативи ідеї щодо актуальних питань, з метою організації ефективної взаємодії з опозицією із застосуванням Інтернету.

У Польщі реалізація краудсорсингу відбувається на базі платформи «Dobre pomysły» (<https://www.dobrepomysly.org>), яка надає можливість здійснювати громадський моніторинг надання послуг державними органами, інститутами громадянського суспільства з постійним, періодичним чи одиничним спостереженням за якістю надання адміністративних послуг з метою покращення їх надання.

В Україні розвиток краудсорсингу відбувається більшою мірою на місцевому рівні та з метою модернізації, громадської експертизи:

– Проект «Розумне місто» виступає як інструмент розвитку взаємодії та співробітництва між владою, громадянами та бізнесом;

– Громадянська платформа «Нова країна» (<https://novakraina.org>), яка започаткована в багатьох містах України з метою залучити громадян до процесів формування місцевої політики та розвитку власної громади.

Проте існує й певна загроза масового краудсорсингу, він може перевантажити уряди, обмежуючи їхню здатність справедливо та вдумливо розглядати ідеї. Якщо це так, то це може призвести до ще більшого відчуження громадян від політичних інститутів, ніж зараз. Щоб запобігти цьому, необхідно, щоб очікування від процесу були чітко сформульовані та дотримувалися установами, які їх реалізують. Крім того, зростання процесу цифровізації демократичних процесів може зменшити відносну силу політичних голосів деяких громадян. Так, літні громадяни та ті, хто не має вільного доступу до Інтернету, можуть бути обмежені в можливості брати участь у даному процесі. І тут виникає ще одна проблема в межах трансформації політики під впливом ІКТ: поява та розвиток цифрової нерівності, тобто наявності або доступу до цифрових медіа. Припущення щодо наявності такого розриву вже виступає фактом, який необхідно подолати.

Таким чином, в умовах зростання ролі ІКТ в сучасному житті та процесу цифровізації політики відбувається трансформація політичних інститутів, з'являються та стрімко розширюються нові можливості політичної участі громадян та їх взаємодії з владою. Темпи та складність процесу цифровізації в політиці можуть розмивати та ускладнювати межі між державним та приватним секторами. Трансформація політики в умовах цифровізації представляє собою інтеграцію цифрових технологій, які змінюють методи роботи та надання нових можливостей громадянам та зацікавленим групам: швидкі темпи інформованості щодо діяльності органів влади, участь у відкритих обговореннях актуальних питань, електронні консультації та електронна участь, які підтримуються державою через створення співробітництва в межах інформаційного простору.

Література

Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації від 8 листопада 2017 р. № 797-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p#Text>

Backus M. E-governance and developing countries: introduction and example. Research report № 3. 2001. URL: <https://bibalex.org/baifa/Attachment/Documents/119334.pdf>

Castells M. The Internet Galaxy. Reflections on the Internet, Business, and Society. Oxford University Press. 2001.

Corydon Bjarne, Ganesan Vidhya, Lundqvist Martin. Digital by default: A guide to transforming government. 2016. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/public%20and%20social%20sector/our%20insights/transforming%20government%20through%20digitization/digital-by-default-a-guide-to-transforming-government-final.pdf>

Digitalization. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/digitalization?q=Digitalization>

- Freeman J. Local e-government and citizen participation: Case studies from Australia and Italy. *E-Government Success Around the World: Cases, Empirical Studies, and Practical Recommendations*. Hershey, Pennsylvania: IGI Global. 2013. URL : https://dro.deakin.edu.au/articles/chapter/Local_e-government_and_citizen_participation_case_studies_from_Australia_and_Italy/20908777
- Howe J. The Rise of Crowdsourcing. *Wired Magazine* 14. 2006. URL : <https://www.wired.com/2006/06/crowds/>
- Hunnius S., Schuppan T. Competency Requirements for Transformational E-Government. *46th Hawaii International Conference on System Sciences*. 2013. p. 1664-1673. URL : <https://www.computer.org/csdl/proceedings-article/hicss/2013/4892b664/12OmNy50g8S>
- Katz Raúl L. The Transformative Economic Impact of Digital Technology. The United Nations commission on science and technology for development. *18th SESSION 4-8 May 2015*. Geneva. URL : https://unctad.org/system/files/non-official-document/ecn162015p09_Katz_en.pdf
- Kormych L., Kormych A. E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. In *State and law in the context of globalization: realities and prospects: collective monograph*. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. pp. 52-70. <http://dx.doi.org/10.36059/978-966-397-182-7/52-70>
- Кормич Л.І., Кормич А.І. Вдосконалення публічного управління в Україні в контексті діджиталізації: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми політики*, 2022. № 69, С. 5-12. <http://dx.doi.org/10.32837/app.v0i69.1295>
- Liu Helen K. Crowdsourcing Government: Lessons from Multiple Disciplines. *Public administration review*. 2017. Vol. 77. Is.5. p 656-667. URL : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/puar.12808>
- Löfstedt U. E-government-assessment of current research and some proposals for future directions *International Journal of Public Information Systems*. 2005. vol. 1, no. 1. p. 39-52. URL : <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A2049&dswid=-3309>
- McChesney R. The Internet and US Communication Policy-Making in Historical and Critical Perspective. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 1995. Vol. 1(4). URL: <https://academic.oup.com/jcmc/article/1/4/JCMC142/4584372>, pp. 105- 106
- Negroponete N. Being Digital. NY : Knopf. 1995. URL : <https://static1.squarespace.com/static/57b0be1c579fb3136382b62d/t/57c8e7c837c5815308cb06a9/1472784328248/Negroponete-N.-Being-Digital.pdf>
- OECD. Promise and Problems of E-Democracy: Challenges of Online Citizen Engagement. France. Paris. 2003. URL : <http://www.oecd.org/gov/digital-government/35176328.pdf>
- Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence. NY : McGraw-Hill. 1994.
- Toffler A. The Third Wave New York : WILLIAM MORROW AND COMPANY, INC. 1980. URL : https://ia801301.us.archive.org/26/items/TheThirdWave-Toffler/The-Third-Wave_-_Toffler.pdf

References

- Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoi demokratii v Ukraini ta planu zakhodiv shchodo yii realizatsii vid 8 lystopada 2017 r. № 797-p URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p#Text> [in Ukrainian].
- Backus M. (2001) E-governance and developing countries: introduction and example. Research report № 3. URL: <https://bibalex.org/baifa/Attachment/Documents/119334.pdf> [in English].
- Castells M. (2001). The Internet Galaxy. Reflections on the Internet, Business, and Society. Oxford University Press. [in English].
- Corydon Bjarne, Ganesan Vidhya, Lundqvist Martin (2016) Digital by default: A guide to transforming government. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/public%20and%20social%20sector/our%20insights/transforming%20government%20through%20digitization/digital-by-default-a-guide-to-transforming-government-final.pdf> [in English].
- Digitalization. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/digitalization?q=Digitalization> [in English].
- Freeman J. (2013) Local e-government and citizen participation: Case studies from Australia and Italy. *E-Government Success Around the World: Cases, Empirical Studies, and Practical Recommendations*. Hershey, Pennsylvania: IGI Global. URL: https://dro.deakin.edu.au/articles/chapter/Local_e-government_and_citizen_participation_case_studies_from_Australia_and_Italy/20908777 [in English].
- Howe J. The Rise of Crowdsourcing. *Wired Magazine* 14. 2006. URL: <https://www.wired.com/2006/06/crowds/> [in English].
- Hunnius S., Schuppan T. Competency Requirements for Transformational E-Government. *46th Hawaii International Conference on System Sciences*. 2013. p. 1664-1673. URL: <https://www.computer.org/csdl/proceedings-article/hicss/2013/4892b664/12OmNy50g8S> [in English].

- Katz Raúl L. The Transformative Economic Impact of Digital Technology. The United Nations commission on science and technology for development. 18th SESSION 4–8 May 2015. Geneva. URL: https://unctad.org/system/files/non-official-document/ecn162015p09_Katz_en.pdf [in English].
- Kormych L., Kormych A. (2019) E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. In *State and law in the context of globalization: realities and prospects: collective monograph*. Lviv-Toruń: Liha-Pres, pp. 52-70. <http://dx.doi.org/10.36059/978-966-397-182-7/52-70>
- Kormych L., Kormych A. (2022) Improvement of public administration in Ukraine in the context of digitalization: theoretical aspect. *Aktualni problemy polityky*, no. 69, pp. 5–12. <http://dx.doi.org/10.32837/app.v0i69.1295>
- Liu Helen K. Crowdsourcing Government: Lessons from Multiple Disciplines. *Public administration review*. 2017. Vol. 77. Is.5. p 656-667. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/puar.12808> [in English].
- Löfstedt U. E-government-assessment of current research and some proposals for future directions *International Journal of Public Information Systems*. 2005. vol. 1, no. 1. p. 39-52. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A2049&dswid=-3309> [in English].
- McChesney R. The Internet and US Communication Policy-Making in Historical and Critical Perspective. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 1995. Vol. 1(4). URL: <https://academic.oup.com/jcmc/article/1/4/JCMC142/4584372>, pp. 105- 106 [in English].
- Negroponte N. (1995) *Being Digital*. NY: Knopf. URL: <https://static1.squarespace.com/static/57b0be1c579fb3136382b62d/t/57c8e7c837c5815308cb06a9/1472784328248/Negroponte-N.-Being-Digital.pdf> [in English].
- OECD (2003). *Promise and Problems of E-Democracy: Challenges of Online Citizen Engagement*. France. Paris. URL: <http://www.oecd.org/gov/digital-government/35176328.pdf> [in English].
- Tapscott D. (1994) *The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence*. NY: McGraw-Hill. [in English].
- Toffler A. (1980) *The Third Wave* New York: WILLIAM MORROW AND COMPANY, INC. URL: https://ia801301.us.archive.org/26/items/TheThirdWave-Toffler/The-Third-Wave_-_Toffler.pdf [in English].

Анотація

Миросердна І. М., Краснопольська Т. М. Процес цифровізації в політиці: межі пізнання та особливості трансформації. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу уявлень щодо феномену «цифровізація» та визначення сутності та особливостей процесу цифровізації в політиці. Встановлено, що процес цифровізації в політиці можна спостерігати з формуванням ідей про електронну демократію. Використання методів електронної демократії сприяють укріпленню віри до державних інститутів та приближення громадян до процесу прийняття політичних рішень. Встановлено, що технології Web 2.0 виступили як демократизація цифрових технологій, а ідеальним демократичним процесом є процес за участю всіх зацікавлених сторін. Web 2.0 створював нові можливості для двосторонньої взаємодії через онлайн-платформи для висловлення суспільної думки та суспільних обговорень. Кроком поширення застосування ІКТ можна вважати прихід суб'єктів політики в нове комунікаційне середовище – соціальні мережі та додатки («apps») Twitter, Facebook, Snapchat, Periscope, які спочатку використовувалися як додатковий майданчик передвиборчої кампанії. Сьогодні в соціальних мережах представлені сторінки не тільки політиків, політичних партій, але й державних установ як платформа їх співробітництва з громадянами в межах інформаційного простору. У статті зазначається, що проявом трансформації політики в умовах процесу цифровізації є створення електронного уряду (e-government), електронного урядування (e-governance), цифрової бюрократії, електронних консультації, електронної участі. В статті визначено, що новою формою політичної участі під впливом ІКТ можна вважати урядовий краудсорсинг, який сприяє вирішенню як питань та проблем, які неможливо вирішити традиційними бюрократичними засобами. Встановлено, що впровадження краудсорсингу можна спостерігати у формах народних консультацій, моніторингу порушення прав людини, моніторингу виборів, створення петицій, участі у попередженні та протидії корупції та інше.

Ключові слова: цифровізація, електронна демократія, електронний уряд, електронне урядування, цифрова бюрократія, електронна участь, краудсорсинг.

Summary

Myloserdna I. M., Krasnopolska T. M. The process of digitalization in politics: the limits of knowledge and features of transformation. – Article.

The article is devoted to the analysis of ideas about the phenomenon of «digitalization» and the definition of the essence and features of the digitalization process in politics. It is established that the process of digitalization in politics can be observed with the formation of ideas about e-democracy. The use of e-democracy methods helps to strengthen faith in state institutions and bring citizens closer to the political decision-making process. It has been established that Web 2.0 technologies have acted as a democratization of digital technologies, and the ideal democratic process is a process involving all stakeholders. Web 2.0 created new opportunities for two-way interaction through online platforms for expressing public opinion and public debate. A step in the spread of the use of ICTs can be considered the arrival of political actors in a new communication environment - social networks and applications ("apps") Twitter, Facebook, Snapchat, Periscope, which were initially used as an additional platform for the election campaign. Today, social networks present pages not only of politicians, political parties, but also of state institutions as a platform for their cooperation with citizens within the information space. The article notes that the manifestation of policy transformation in the context of the digitalization process is the creation of electronic government (e-government), e-governance, digital bureaucracy, electronic consultations, electronic participation. The article identifies that government crowdsourcing can be considered a new form of political participation under the influence of ICT, which contributes to solving issues and problems that cannot be solved by traditional bureaucratic means. It is established that the implementation of crowdsourcing can be observed in the forms of popular consultations, monitoring of human rights violations, election monitoring, petitioning, participation in preventing and combating corruption, etc.

Key words: digitalization, e-government, e-governance, digital bureaucracy, e-participation, crowdsourcing.